Fra: Karl Øyvind Jordell[k.o.jordell@iped.uio.no]
Mottatt: 29.10.2026 15:50:47
Til: Utdanningsdirektoratet[post@udir.no]
Tittel: Innspill - videregående skole - skriftlig sidemål

You don't often get email from k.o.jordell@iped.uio.no. Learn why this is important

På Arendalsuka snappet jeg opp en kommentar fra direktøren i Utdanningsdirektoratet om at man i forbindelse med det pågående arbeid med nytt rammeverk for videregående skole, ikke venter så mange innspill om temaer som kan tas ut av læreplanene.

Med dette fremmer jeg forslag om at det ikke lenger skal gis opplæring i skriftlig sidemål.

Bakgrunnen for dette er at alle elever med noen tastetrykk kan få oversatt en tekst på hovedmålet, til sidemål. Dette må man regne med de uansett vil gjøre, dersom de i sin fremtidige yrkesutøvelse må besvare brev eller skrive dokumenter på sitt sidemål.

Historisk har denne tematikken sin bakgrunn i at den eneste skriftlige målformen, dansk-norsk, sto til dels meget langt fra norsk talemål - det var tale om manglende kongruens. Jeg hitsetter et sitat fra Obrestads biografi om Arne Garborg, der biografen gjengir synspunkter fra Garborg (dessverre uten kildehenvisninger):

" - det ene Sprog har en Mængde Ord, som det andet mangler (dels paa Grund af det forskjellige Idiom, dels derved, at de to Landes rent modsatte Naturbeskaffenhed med de derav betingede forskjellige Næringsveie, Sæder, Skikke esv.,nødvendig medfører, at det ene Sprog udvikler en Mængde Ord, som det andet ikke har Brug for, og omvendt.) - en væsentlig Del af vort Sprogs Udtryk og Begreber kun delvist svarer til de tilsvarende danske. [...] Denne gjennemgaaende sproglige Inkogruents er det, som idelig og bestandig besværer Tanken saa - den trætner gjennem dette idelige Mas med at omsætte ethvert givet Indhold fra det ene Idiom og i det andet. Dette skaper Knot og kulturell utrygghet fordi Tanken maa oversættes [...] ." (Obrestad: Arne Garborg, Gyldendal 1991, s 76.)

Slikt oversettelsesarbeid av 'tanken' er ikke lenger nødvendig - både bokmål og nynorsk ligger nå til dels svært nær den dialekten språkbrukeren bruker i det daglige.

Det må derfor være tilstrekkelig at skolen gir elevene trening i å formulere seg skriftlig på en av målformene, og litt trening i å benytte oversettelsesprogrammer.

Disse programmene kan gjøre feil, men neppe i større utstrekning enn om elevene selv skal skrive på sidemålet.

Jeg presiserer at dette ikke vil få konsekvenser for bestemmelser om at folk har krav på å få svar på samme målform som de selv har benyttet - de vil ikke merke at svaret de får, er utformet av et oversettelsesprogram (og hvis de merker det, er det vanskelig å se at det skulle ha noen reell betydning for dem).

Som illustrasjon vedlegger jeg oversettelse til nynorsk av et innlegg jeg har sendt Klassekampen; en kortere versjon blir trykket 30.10.

Mvh
Karl Øyvind Jordell